

níme, že totižto politické úřady budou zastúpeni muži nejen vládě, ale i slovenskému národu oddanými a věrnými a že všechna úzkostlivost, která nás před nastávajícím obsazováním těchto politických úřadův znepokojuje, přestane, že všechny rany, které se od některých nesvědomitých úředníků našemu národu zadávaly, budou zahojeny a jere-miády, jimižto každé skoro číslo „Slov. novin“ bylo přeplněno, že přestane.²

Z oné vysoké přízně Jeho Excelencie nabýváme i toto přesvědčení, že jen pevným přidrživáním se vlády můžeme tam přijíti, kde nám bude, jako nám nebylo; že jen v ústavě říšské a zřízení politickém, na téžce ústavě založeném, které onedlúho v statutě Uhorska očekáváme,³ jest naše spasení.

Krok tento odemne u Jeho Excelencie p. prozatímního cis. náměstníka učiněný, ať Vám drazí bratři v národě slúží za rukojemstvo toho, že i Vaše súkromné prosby, jimižto jste se ke mně v braterské důvěře obrátili, příčinlivě, na kolik možná, v prospech národu zde podporovati nepřestávám, bár i hned každému odpověděti nestačím.

Bud'tež přesvědčení, že jako za trůn, tak i pro dobrobyt a zvelebení národu slovenského, kterémužto jsem od samého prvu vždy rovnako věrný, den i noc pracovati, jest má nejsladší úloha, která mně aj v duchovních bojích, jaké nenávistníci a nepřítiznici moji proti mně vedú, vždy pevnějšího ducha dodává.

Krok tento, ode mne učiněný, jako též i nedávno sdělené zprávy v „Slovenských novinách“ o mé úřední cestě,⁴ nech slúží za doplněk ku brošúrci, kterou jistý, nenávistí púdený Slovákisko proti mně sem i tam sbírá.⁵

Avšak mne ani tato čarbanina v duchu nezrazí. Jen se mějte drazí rodáci! úpřímnou důvěrou ke mně, já jsem hotov kedykolvek Vám v záležitostech Vašich poslúžiti. — Bůh s Vámi!

34

Článok neznámeho autora pod šifrou Ch (Chrástek?) „Jako by se dala otázka o zaopatrení kněžstva a klerikálnych semeníšť najlépe rozluštiť“.

Uverejnil CM I (prvý beh), č. 32, str. 257—261 z 28. decembra 1850. Uverejňujeme len podstatnú časť.

Autor článku navrhuje reguláciu a redukciu cirkevných majetkov v tom zmysle, aby slúžili záujmom celého knazstva, najmä nižšieho. Dôvodí, že táto požiadavka nie je žiaden komunizmus, ale len opatrenie v duchu kresťanstva. Majetky cirkvi neslúžili jej, ale uvádzali ju do nebezpečenstva.

Jak vidno, teda spása cirkve požaduje, aby sobě pomohla, v přítomném ale případku sobě jistěji a bezpečněji pomoci nemůže, jako skrze regulaci a redukcii statku cir-

² V redakčnej poznámke sa pripomína, že do komisie pre vymenovanie úradníkov v Uhorsku majú byť určení aj dôveryhodní slovenskí mužovia.

³ Takýto štatút vydaný nebol, hoci sa pripravoval. Pomery v Uhorsku boli upravené rôznymi čiastkovými štatútmi, ktoré sa stali podkladom Bachovho vládneho režimu v Uhorsku.

⁴ Uverejnené v SN, 1950, č. 134—139.

⁵ Zdá sa, že ide o narážku na J. M. Hurbana.

kevního. Neb duch lásky, kterým celá církev obživována a občerstvována bývá, nedopustí, aby statky církevní, v některých málo rukách nazhromážděné zůstávaly, když jiní, kteří to samo právo do nich mají, musejí se s hladem a nahotou potýkati; spása jednoho těla, jakové jest církev, nedopustí, aby některé údy toho těla v hojnosti oplývaly, když samo tělo nedostatkem hyne. Chceme tedy nechceme, zásady cirkve naši nás samé od sebe k regulaci a redukci statku církevního v cirkvi skrze ruky pobožných věřících zloženého, vedú. Ani mi nepovedajte, že je to komunistické principium. Je to princip lásky, na které Kristus svú církev založil a jak on ju uspořádal, tak musí býti, nám není svobodno jí přejináčit. Církev, jak jest od Krista Pána ustanovená a od prvních časův jak pochopena hnedky byla, cum sua communionem bonorum,¹ jest daný světu lék proti proletarismu, ona ukazuje jak se má zapchati ona hrozná mezera, která jest mezi bohatým a chudobným, ona ukazuje skrze svú kommuniu bonorum, jak má svět neduhy a bídnoti svých bídnotých bratrův léčiti a hojiti, ona kážeň drží k všeckým, aby se snížili k bídnotému a mu svou štědrou rukou pomáhali, aby ho povýšili k hodnoti člověčí. A jestli komu, vám, kteří jste na vysokém svítíku postavení, patří ukázati skrze vaše dobrovolné se odhodlání, jako láska napomáhá, jako neduhy světa se hojí. Vám patří ukázati, že jste ne egoisté, ale že jste učedlníci Kristovi, kterých povinnost jest všecko všeckým býti. Vám patří to, co jest celé cirkve sobě nepřiosobovati, jak se to dosud stávalo, ale ex super abundantiam² k tomu vynakládati, k čemu se má vynakládati! Nebojte se, že s tím komunismus na svět uvedete, ale věděti máte, že když proletarismu nohy podetnete, spolu i jeho sliny po komunismě vysušíte. Já síce vím, že vám těžko přijde, toho se odreknúti, čo jako vašim osobám vlastné držíte, ačprávě jest to ne vaše vlastnost, ale cirkve, — neb ab assvetis est durum recedere³ — však ale keď jste tak velkodušní byli na oltář vlasti položití statek cirkve dost znamenitý, který kněžstvu nižšímu a vychovancům cirkve přináležel, — proč by jste se měli odtahovati, býti nepovedám velkodušnými ale spravedlivými oproti matce cirkvi, která vás svými statky chová. — Však i tak vy jste si sami ukrivdili, když jste to darovali, co cirkve a ne vaše bylo, a skrze co jste ji do toho smutného stavu, jak ji nyní spatrujeme, položili. Vám přináleží vynahradiť, čo jste nemilo Bohu, pro věčnú památku v zákoně odprodali.

Ale povíte, my jsme radněji, něco málo popustili, aby jsme všecko neutratili. Věřím, že jste tím způsobem se oretovati chtěli, když jste jak dobrobyt cirkve, tak nižšího kněžstva na obět položili. Proti této politice by se mnoho dalo pověděti. Nemyslíte ale, že na dlhý čas budete na podušce pokoje před podobnými nápadníky odpočívati. Prst jste popustili, za prstem vám vezmú i ruku. Neomylně to přijde skúr jak myslíte, jestliže věil se nedovtípíte, a skrze regulaci a redukci nevyretujete, čo ještě jest k vyretování. Potom jen uvidíte a kvíliti budete, ale pozdě bude. Historie jiných národův Vám už tuším oči otvoriti mohla. Jenom pozrite na Francúzsko, Španielsko, Německo, Taliansko.⁴ Vkrátku tam i my budeme, kde jsú v těch krajinách naši bratri; keď i ostatní tam budeme, los ten nás nemine. K tomu netreba žádného proroka. To už jasné každému, který není slepý, na dlani leží. Duch světa neví žádné víc s námi politiky, nemá žádného s námi milosrdenstva. On evaľem všecko hore nohami vyvrací.

¹ Skrze svoju obec dobrých.

² V nadbytku.

³ Totiž ťažké je ustúpiť od zvyklostí.

⁴ Autor má tu na mysli osudy katolíckych cirkví, ktoré v týchto štátoch mali kedysi obrovské majetky.

Nevidíme teda, proč by jste měli odkládati a meškati s tím, čo bez pochyby přijde a se i proti vůli vaší stane, ale nota bene, skrze jiné ruky, kterých hospodárení ani nám ani vlasti naší neposlúží k spasení. Vy ale by jste to ještě mohli vyvésti k spáse cirkve, skrze regulaci a redukci vaší rukou podujatú by jste mnohým ústa zapchali, a čo nyní cuzé sliny na statky cirkevné táhne, ukázalo by se, že podělené na všechny potřebnosti cirkve, jest tak malé a skrovné, že není hodno, aby stát své ruky na to vytahoval; ukázali byste in praxi, že stát by nič nezískal položením své ruky na statek cirkevný a tak by jste i cirkev od hrozného úpadku i stát od mnohých starostí a nových finančných nepríležitostí osvobodili, áno vlasti a vládě krajinské by jste se vděčnými skrze to stali, neb stát aneb vláda, keď nás bude chcet' zaopatriti, bude muset i všechny ostatní náboženské spolky a sekty. Tak ale, keď většina sama o sebe se starati bude, i pro menšinu nutná potreba nastane, aby se o sebe samú starala. — Krok ten bude prvni a najjistější krok k svobodě cirkve, neb nič není tak jisto, jako to, že plat od státu je jarmo jistého služebnictva. Keď nebudeme měti svobodnú majetnost naši, všechna svoboda cirkve jest jenom chiméra. Vědá to irští naši bratři, kteří pri své nahotě ponuknutú sobě plat od státu nechcejú prijati. Neb oni pamätajú na ono: Timeo Danaos et dona ferentes.⁵ Regulácia teda a redukcie statku cirkevného jest jedinká hvězda spasení našeho. Kdo může pochopiti, nech pochopí!

35

Clánok neznámeho autora „Zo Slovenska“.

Uverejnil Slovan, roč. 1850, str. 1795–1801.

V Havlíčkovom časopise Slovan, ktorý vydával v Kutnej Hore po zastavení svojich Národných novín, vydávaných v Prahe, uskutočnila sa v druhej polovici roku 1850 diskusia o postavení Slovákov a Slovenska v Rakúsku po vydaní tzv. oktrojovanej čiže nanútenej ústavy zo 4. marca 1849. Niektorí slovenskí vlastenci reagovali v tejto diskusii v zmysle federalistického usporiadania Rakúska oproti centralistickému, ako to chcel vládny Vídeňský denník. Autor odôvodňuje, prečo je za federalizmus, ktorého uskutočnenie pokladá pre slovanské národy v Rakúsku za výhodnejšie ako centralizáciu. Na tento článok reagoval v Slovane K. Havlíček v tomže ročníku, str. 1909 a n.

Tempora mutantur, et nos mutamur in illis.¹ Vídeňský denník chytá na svoju udici na Slovensku po nějaký čas samé raky. Nedávno také — snad hladem trápený — pustil vábivou udici svou do tohoto podtatranského oceanu a nastojte! — zavěsila se mu na ni několikacentová velryba. To jest přece mnoho štěstí, on loví raky a najednou vytáhne velikánské zvíře, které nedávno ještě jako ryba napřed běhalo po rozvlněném moři Slovenska a teprve nyní, když se moře to utišilo, pomyslílo si, že to snad bude

⁵ Strachujte sa Danajských a dary prinášajúcich.

¹ Časy sa menia a my sa meníme s nimi.